

.. „Van dik hout . . .”

De synodoc, pred. dr C. Stam schrijft in Zeeuwse Kb.: 't Was in Nov. jl., dat DE ouderlingen der Geref. Kerk, afgevaardigden ter meerdere vergadering, werden betiteld als „stom stemmee”. Hij voegt er aan toe: Kijk, dan praat ik niet meer. Ik begrijp de redacteur niet, die zo iets schrijft, en de drukker evenmin, die zo iets laat drukken.....

De redacteur praat niet meer, zegt hij. Hij zal wel bedoelen: met ons, want hij kijkt op ons te doelen. Maar met ons praten, — dat heeft hij nog nooit gedaan. Als hij 't zou willen beginnen, zou hij eerst eens moeten gaan lezen, wat er gezegd is. Want dit, wat hij ervan maakt, is natuurlijk niet gezegd. Hij praat teveel met zichzelf, deze keer, die redacteur.

K. S.

LITERATUUR EN KUNST

Goud, Wierook, Myrrhe

De Decembermaand van ieder jaar, dat God ons geeft, brengt een stroom van de z.g. „Kerstpoëzie”, Kerstbundels, Kerstverhalen, Kerstplaten, Kerstboeken. Er schijnt voor de uitgeverijen altijd wel weer een afzetgebied voor deze lectuur te bestaan.

Het verwondert ons niet. In de sombere, donkere, vaak naargeestige Decembermaand is behoefte aan wat poëzie in ons schraal bestaantje wel verklaarbaar.

Bovendien, het gaat naar Oudejaarsavond heen, en ook het feit, dat we al weer een jaar moeten loslaten accentueert opnieuw, dat we dichters op onze dood aanschouwen en we gaan weer zingen het melancholisch lied van Rhijnvis Feith, de man van tranen op — door bleke maan beschenen, grafzerken: „Uren, dagen, maanden, jaren.....”. We kennen het allemaal.

Een beetje poëzie valt dus niet te versmaden. En zo kweken we de „Kerststemming.....”.

„Goud, wierook, myrrhe” is een bundeltje „Advents- en Kerstgedichten”, bijeen gebracht door H. J. W. Modderman, en uitgegeven door Ploegsma te Amsterdam.

Voor de uitvoering enkel maar lof. Het fijne, witte bandje is sober en smaakvol. Het stofomslag met goudopdruk is er mee in overeenstemming. De verzen hebben, ondanks het dure papier van tegenwoordig, voldoende ruimte gekregen.

We stellen direct voorop, dat we geen aanmerkingen maken op de literaire zijde van de inhoud. De ene dichter moge ons sterker aanspreken dan de ander, stuk voor stuk zijn zij dichters. Ik noem maar een paar namen: Gabriël Smit; Willem de Mérode; Willem Hessels; Muus Jacobse; J. W. F. Werumeus Buning; W. A. P. Smit; Anton van Duinkerken; J. H. Leopold; Roel Houwing enz. De namen zeggen ons, dat we in een kring van dichters zijn beland, die hun reputatie als zodanig gevestigd hebben.

En we kunnen de samensteller van deze bundel de eer geven, dat hij een fijne literaire neus heeft gehad en van deze selectie dichters ongeveer het beste uitgezocht heeft, van wat zij te geven hadden, in verband met Kerstfeest, wel te verstaan.

Maar verder?

Ik geloof, dat de verzamelaar in zijn „woord voor-

af” al gederailleerd is, wanneer hij schrijft: „Alle gedichten, die hierin voorkomen, willen — hetzij uit een vaste geloofsvertuiging, hetzij uit een aarzelend zoeken en tasten — zoals eens de drie wijzen, iets brengen aan het Christuskind.....”.

Het ligt wel voor de hand, dat die „drie wijzen” iets te maken hebben met de titel van deze verzamelbundel. Modderman zegt verder: „Dit werd door de dichter Muus Jacobse uitgedrukt met de woorden:

„Zij brachten Hem geschenken,
de gouden schat der aarde,
de wierook van hun denken,
de myrrhe van hun leed”.

Ze worden naast elkaar gezet: Protestanten, Rooms-Katholieken, kerkelijken en buitenkerkelijken, zoals ze genoemd worden en allen doen ze op hun manier de „wijzen uit het Oosten” na.

Zo wil deze bundel ons althans suggereren.

Maar is dat waar?

We weten uit het Woord des Heren, dat de „wijzen uit het Oosten” de geboren Koning der Joden alléén door het Woord der Openbaring, dat de Here aan de Joden heeft gegeven, hebben kunnen vinden. Eerst uit de Schriften komen ze te weten, waar zij de Koning vinden kunnen.

Het aanbrengen van „goud, wierook en myrrhe”, zal door ons moeten geschieden in overeenstemming met de Schriften, zal het door de Auteur der Schriften aanvaard kunnen worden.

Dat geldt van onze poëten even sterk als van de Wijzen uit het Oosten, ja van hen zelfs met klemmender drang, dan van die Oosterse Magiërs, omdat die Schriften vandaag zoveel duidelijker spreken dan toen.

Wanneer Anton van Duinkerken zeggen gaat:

„maar voor menschen van goeden wil
gaat de hemel eenvoudig op
en dan wordt alles stil.....”

vragen wij: is dat een spreken naar de Schriften?

En wanneer Ed. Hoornik, die uit de school van Vestdijk gekomen, tot de moderne dichters gerekend wordt, over Kerstfeest gaat zingen, dan kan hij het niet anders dan zo:

„O Kind, dat geen wieg en geen warmte had,
kom dicht aan het hart dezer donkere stad,
kom in de stegen van het havenkwartier
bij deernen en schooiers in hun roekeloos vertier,
kom voor de kozijnen der stempellokalen,
en het gummi der dienders bij het uitbetalen,
en bij de Chinezen in de Binnen-Batammerstraat,
waar op de muur een godslastering staat,
en op de vlieren der logementen,
bij het lugubere kaartspel om gebedelde centen,
bij de zwangere vrouw in een polikliniek,
wier weeën begonnen op het terrein der fabriek,
en ook op het Stationsplein in de portieken,
waar ook in den Kerstnacht menschen verzieken.
O Kind, aan de Wereld als Verlosser beloofd,
de stad vergaat aan mijn doodziek hoofd”.

over zoals het kind meester is over zijn speelgoed. Hij weegt de grote bergmassieven in zijn weegechaal zoals een kind kiezelsteentjes weegt in zijn kinderweegschaaltje. Straks vaar ik tachtig mijl een tropenrivier op, dwars door de onmetelijke oerwouden van Midden-Sumatra. Het is al vier uur in de middag als we de monding ervan invaren. Vier uur in de middag van de volgende dag, wel te verstaan. Want we zijn de avond te voren eerst voor anker geweest te Muntok op Banka. Daar hebben we een gezellige avond gehad met de bemanning, bij kennissen van Kars. Tegen middernacht zijn we weer uitgevaren. Een paar uur heb ik geslapen, maar het grootste deel van de nacht zat ik op de stuurtoren uit te zien in de heldere maannacht over het wijde water, naar de prachtige lichten in de tropennacht. En geen vier en twintig uur later zit ik er weer, nu uitzien over de Djambi met zijn donker omrande oevers. De nacht is dan vol geluiden, vooral van krekels, die met hun gesnor verhinderen, dat het absoluut stil wordt in de tropen.

Wie zal 't beschrijven en zijn indrukken weergeven.

Ik heb op die schuit ook het roer nog in handen gehad. Maar het valt niet mee om op de Oceaan het schip in de koers te houden. Beter ging het me af om van de toren de roerganger wenken te geven. Dat had ik vrij gauw afgeleken van de kapitein.

We hadden het die tocht erg gezellig onder elkaar. Ik leerde de mannen kennen, en noemen met hun bijnamen: de blauwe en de kale en de ruige. Ik hoorde van bootsman Willem, die altijd alles verkeerd deed, en ik zag met mijn eigen ogen hoe hij er bij het meren in de haven van Muntok niets van terecht bracht. En de laatste nacht op de schuit hebben we met een man of vijf tot diep in de nacht met elkaar zitten praten over de wereld waarin we leven, over de toekomst die de repatriërenden in Holland te wachten staat, over het geloof in de Here als de enige weg die echte blijdschap en levensvreugde verzekert, ook nu.

Er zijn meer verzen uit dit klimaat in deze bundel aan te wijzen. Maar dit is geen aandrigen van „goud, wierook en myrrhe” naar de krib van de Zoon van God, doch de zelfhandhaving van de humanistische mens, die in het Kerstfeest niet anders aanvaarden wil, dan een verbetering van deze wereld. En omdat, wat de moderne dichter in de Christus zien wil, altijd weer vloekt tegen de realiteit, wordt hij geladen met ironie en sarcasme en vraagt hij zich af:

„Hoe zullen we nog Kerstfeest vieren,
nu allen hunnen naaste vloeken?”

Eerst het ootmoedig aanvaarden van het Woord wijst ons de weg waar en hoe we ons goud, wierook en myrrhe kwijt kunnen aan Hem, Die in dit alles toch maar weer alleen vraagt: Geef Mij uw HART.

Er zijn gelukkig ook heel wat verzen in van hen, die de taal der Schriften gelovig hebben aangehoord en overleed in hun harten. Hoe zuiver is daar in het vers van Koos van Doorne: „Nu Gij weer haast tot ons zult komen”, met de slotstrophen:

„Uw licht doordringt al 's wereldd wanden
O Kind, Gij Heer van al dat is,
Zie, hoe verheugd mijn oogen branden:
Uw licht is mijn behoudenis”.

R. v. R.

Het nieuwe Geref. Culturele Maandblad „Stijl”

J. I. Zaterdag werd te Amersfoort de eerste redactie- en medewerkersvergadering gehouden van dit nieuw te verschijnen maandblad.

Door de uitgevers, Oosterhaan & Le Cointre N.V. te Goes, was een aantal personen uitgenodigd tot deze vergadering, welke namens de voorlopige redactie-commissie geleid werd door de heer M. Siesling.

De heer K. C. van Spronsen, sprekend namens de uitgevers, deed verschillende mededelingen aangaande het blad, dat op 15 Januari 1952 met het eerste no. uit zal komen. De abonnementsprijs zal f 3.25 per halfjaar bedragen.

Als redactie-commissie van het tijdschrift zullen optreden de heren: Drs D. J. Buwalda te Kampen, P. A. Hekstra te Arnhem, D. W. L. Milo te Nunspeet en H. R. Rookmaker te Amsterdam, resp. voor de rubrieken proza en kritisch poëzie, muziek en beeldende kunst, w.o. architectuur. Voorts de heer M. Siesling, Petuniaplein 8 te 's-Gravenhage-Loosduinen als secretaris der redactie. Voor de rubriek muziek zal o.a. medewerking worden verleend door, en publicatiemogelijkheid geboden aan, het Landelijk Verband van Geref. Koren.

Een ruim aantal vaste medewerkers voor de verschillende rubrieken en onderdelen daarvan zal worden aangezocht of heeft reeds medewerking toegezegd.

Omtrent de koers van „Stijl” werd grote overeenstemming bereikt. Het tijdschrift wil een positief geluid doen horen in de geest van het werk van Prof. Dr K. Schilder: „Christus en Cultuur”, en wil voorlichtend en stimulerend werken binnen de kerkelijke gemeenschap van het ambt aller gelovigen.

M. J. ROORDA.

dat geeft mooie kleureffecten. We moeten vijftig mijl stroomafwaarts om de zee te bereiken, dan het noorden in en daarna tachtig mijl de rivier de Djambi op, om aan de gelijknamige plaats te komen. Wat zal ik van die tocht vertellen? De indrukken waren zo overweldigend, dat ik me niet in staat voel ze te beschrijven. Ik weet alleen te zeggen, dat ik diep onder de indruk geweest ben van Gods grootheid en majesteit. Je kijkt vanaf de stuurtoren van het scheepje over de machtige tropenrivier. Je ziet aan weerszijden het uitgestrekte land van Sumatra. Eerst ga je je er over verbazen, dat ons kleine Nederland eeuwenlang zulke uitgestrekte gebieden heeft beheerst en voor een groot deel in cultuur gebracht, na er orde en rust gevestigd te hebben. Dan realiseer je je, dat je je wel kunt verbeelden heel wat van de wereld te hebben gezien, omdat je de Indische archipel af mag reizen, maar dat je toch telkens maar een stukje van horizon tot horizon af kunt kijken, en dan heb je nog maar een totaalbeeld van dat kleine stukje. Wat ben je als mens toch klein. Van dat onmetelijke Sumatra kun je maar een heel klein deel overzien. De stoute gedachte komt bij me op, dat ik alles in één keer zou willen overzien en omvatten, niet alleen Sumatra, maar de hele aardbol, met al zijn natuurschoon, met al zijn geweldige prucht. Dan, als je zo ver bent met je denken, moet je wel eindigen met te denken aan Hem, die dat alles heeft gemaakt en nog veel meer. Want die aarde, waarvan ik maar een heel klein deeltje telkens kan zien is zelf niet meer dan een van de kleinste der geschapen dingen in het groot heelal. En de Here, die overziet dat grote heelal en Hij regeert het. Hij kent het tot in de kleinste bijzonderheden. Hij houdt het alles in zijn hand.

Als we op de oceaan varen begin ik iets te begrijpen van het beeld van Jesaja: wie heeft de wateren met zijn vuist gemeten en van de hemel met een span de maat genomen? In die verhouding staat de Here tot alles wat Hij gemaakt heeft. Hij is er de Meester

Die laatste nacht hoorde ik eigenlijk in de passanggrahan te zijn. Daar kreeg ik onderdak van de Re-comba Resident van der Vliet. Deze — een vriend van Ds Goossens, die ook heel veel voor diens terugkeer naar Soemba heeft gedaan — ontving me zeer vriendelijk. Hij sprak over de beste verhoudingen die steeds hebben bestaan tussen de ambtenaren van het binnenlands bestuur en Ds Goossens. Hij sprak ook over zijn eigen werk in Djambi, en hoeveel hij mocht bereiken nadat dit gebied na de tweede politionele actie onder zijn bewind kwam. Hij vertelde van de corruptie onder de ambtenaren van Sukarno's republiek, hoe de medicijnen door de doktoren aan de Chinezen werden verkocht voor woekerwinsten, terwijl de werkelijke ziekten met steriel water werden ingespoten. En als kapitein Veeling, die dit gesprek bijwoonde, dan opmerkt: het is toch allemaal voor niets geweest, want u moet het straks toch weer aan die heren van Sukarno overlaten, dan raakt de heer Van der Vliet even in vuur, en hij zegt: Ieder moet zijn plicht doen, zolang hij daartoe geroepen wordt en de gelegenheid heeft, afgedacht van de resultaten; en bovendien: laten we die mensen nog eenmaal tonen, hoe er geregeerd moet worden. Als ze het dan later toch verkeerd doen hebben zij ons niets te verwijten.

Ik kom in de passanggrahan, maar ik ken daar niemand. Bovendien wordt het die dag duidelijk, dat ik binnen de beschikbare tijdsruimte geen bezoek aan Togal kan brengen, waar de jongens, die ik hebben moet, gelegerd zijn. Ik zal dus de volgende dag naar Palembang terug moeten. Daarom gebruik ik het verblijf in de passanggrahan alleen om mijn kieren te laten wassen en de maaltijd te gebruiken, maar des avonds sluit ik mijn kamer af en ga aan boord slapen. De volgende dag vlieg ik naar Palembang terug. De mannen, die ik in Togal niet bereiken kon, tref ik later op Oost-Borneo in Bandjermassin.

J. P. v. d. STOEL Jr.

HAAR SCHEDE

Bij onze vrouw en gewoorden, roeping bepaalde v werk bescheeds we specialisten voorbe dat ook uiterlijk v wij evenwe op de lew waarvan c reeds schijn dagen hovaardige hals en lo haar voet schoonheid voorhoofd slulers (V Godswoort

Alle aan vrouw eer van wie n en vrouw dracht tot en tot he wereld. Di de taak v die bij de gestelde e vrouw, wij vangen op van het g dus ook v melsje op al is het in een der gericht di de aard ' laatste ke concrete t

Het zo lezer van door ons concludee vrouw no van 16,8 l paald sch den voorb 16 % uit een stijgr een geleid zijn geleid nen ontsn

Belangi constant dat van (plaats vin wen, inge was in de over het

Bovensl vorig arti mann, blz volgens d door het den we d jaren 192

Jaar:

1920

1930

1947

Tussen werkende Vergelt waarin v alle bedrij king van volgende

Bedrijfsknaa Aardwerl nen Bewatering andere Grafische grafie Bouwnijve